

George Sotiroff

FENIČANI, VENIČANI, HENETI, VENETI IN VENDI

Summary

PHOENICIANS, VENYCIANS, HENETI, VENETI AND WENDI

As Fenice in antiques they benamed the shore zone in the east Mediterranean, in Palestine, where the fenician cities stood and there lived Fenicians. They have also been associated with Venice and the Venetians and, as it seems, they have something in common with Vannes and the surrounding land and the country of Vendée close to Atlantic. There is also the assumption that they are related to the Venets, Wends along the Baltic and the Baltic islands. As the tale of Livia and Poseidon tells, they had two sons namely Agenor and Belus. The latter had with his wife Telefassa daughter Europe and sons Kilix, Cadmius and Phoenix. Phoenix is the patriarch of Fenicians, Venicians, Henets, Wends, Venetians, Vandals, etc. Because the name has been adapted in a variety of environments to them, however the sense remained always the same and the common origin of all names is always clearly evident. Fenicians have lived in Asia Minor, too, along the Black Sea in Kolhis and beyond the river Halys, in Paphlagonia, where is now the city Sinope. Their traces are also found along the eastern bank of the Adriatic Sea, namely in Istria (Pole, Venda), on islands (Osor). In North Africa, the mighty Carthage is well known, North African Getulies are related to Thracian Gets and, therefore, with the Venetians, too. In Europe, the author further mentions the Macedonians and Venets, which were used to be denoted collectively as the Thracians. The author further mentions the fort of Cadiz (Spain today). The Byzantine emperor Justinian was a Thracian himself. Along their trade routes Feniciani used to set up trading posts, which radiate enormous civilisatory influence in their surroundings, which was absorbing the fenician way of life. From these posts were later formed cities.

1. V davnini so bili uporabljali ime Fenicija za obrežni pas vzdolž vzhodnega Sredozemskega morja, začenši od mesta Antiohia na severu do Peluzijskega rokava Nila na jugu, kar je verjetno splošno znano. Manj znano pa je, da so *ljudstvo* Feničani povezovali s prebivalstvom, ki je bilo živelo v severnem delu Male Azije ter, kasneje, s prebivalstvom področja, kjer se nahajajo Benetke, mesto v Italiji. Kar bo verjetno presenetilo sodobnega bralca, pa so pokazatelji, ki spodbujajo razmišljanje, da je morda nekaj „feničanskega“ navzočnega okoli Vannesa, kar je bila v stari Franciji pokrajina Vendée (*Vendeja), ob atlantskem obrežju. Nenavadna utegne biti v očeh sodobnih ljudi podmena, da ima izraz „feničanski“ mogoče nekaj skupnega z imenom *Vendi*. Vendi so slovenska manjšina, ki živi v nekaj okrožjih v severni Nemčiji, pred tem pa je naseljevala vse področje, ki je segalo nepretrgano do Baltika, otoka Rügena in do meja Danske.

2. Kakor poroča Appollodorij, naš najzgodnejši odličnik in poročevalec iz davnine, ki nam je na razpolago, sta imela Livija in Pozejdon dva sina, Agenorja in Belusa. Belus je ostal v Egiptu, kjer se je bil rodil in kjer je vladal kot kralj. Toda Agenor je občutil kot potrebno, da se izseli in naseli v eni drugi deželi. S svojo ženo Telefaso je imel hčer Evropo in tri sine. Bajka pripoveduje, da je bil Zeus ljubil Evropo. Spremenil se je bil v pohlevnega bika, naložil punco na svoj hrbet, se vrغل v morje in odplaval z njo vred daleč proč, na Kreto. Agenor, kateremu ni bilo znano, kam je bila izginila njegova hči, je poslal svoje sine iskat sestro; naročeno jim je bilo, naj se ne vračajo domov, preden je ne najdejo. Iskanje ni rodilo sadov in tako se je bil naselil Kiliks na južnem bregu Male Azije, ki je postala znana kot Kilikija.
Kadmij je bil jadral v Trakijo, Feniks pa se je bil naselil na bregu Vzhodnega Sredozemlja, ki je po njem dobilo ime Fenicija.¹ Pravi razlog za to *ustalitev v tujini*, izven domovine, je moral biti vsekakor bolj zapleten kot navadna ugrabitev Evrope. Vsekakor je preselitev dela prebivalstva iz gosto naseljene dežele vse prej kot čudna, ne glede na bajke, ki so se bile spletle okoli nje. Diodor Sikulij piše: „V obče govorijo Egipčani, da so bili njihovi predniki odposlali številne skupine v mnoge dele naseljenega sveta, zaradi premoči svojih nekdanjih kraljev in svojega presežnega prebivalstva.“² Bolj določeno: Egipčani so trdili, da so Kolhijci ob Črnem morju (za nov in smel zasnutek o istovetnosti in kraju Kolhisa, glej Henriette Mertz, *Anthrop. Journ. of Canada*, Vol. 5, No. 2, 1967, T.E.L.) in Judje, ki so bili živeli med Arabijo in Sirijo, potomci egiptovskih naseljencev – to je razlog, zaradi katerega je bilo obrezovanje posledica stare ukoreninjene navade, katero so bili prinesli s seboj iz Egipta.³
Zato smemo sprejeti kot dano dejstvo, da ima Fenicija svoje ime po Feniksu, vodju ljudi, ki so se postopoma z uspehom ustalili v tem posebnem prostoru, verjetno okoli leta 1.400 pred Maziljenim.
3. Iz načina s katerim predstavlja Strabon ljudopisni vzorec, smemo domnevati, da so egiptovski ali feničanski naseljenci vstopili v prostor Črnega morja in si prisvojili dvoje pomembnih okrožij. Eno je bilo Kolhis na daljnem koncu tega morja. Drugo pa se je nahajalo kratko oddaljeno onkraj reke Halys, vzhodno od tega kar je danes mesto Sinope. Celó še dandanes imajo ljudje, ki živijo na področju davnega Kolhisa temnejšo polt in bolj skodrane lase kakor mnogi med njihovimi sosedi – kar je možen pokazatelj, da so prišli njihovi predniki iz Egipta. Drug kazalec za isto pojav, magari šibek, najdemo pri Strabonu, ki je bil opozoril na način, kako Kolhijci tkejo. Ta dejavnost, je pisal Strabon „je slovela daleč naokoli, kajti navadno so izvažali platno v tuje kraje; in nekateri pisci, ki so želeli pokazati na sorodstvo med Kolhijci in Egipčani, so s tem dejstvom o tkanju potrjevali svoje prepričanje o sorodstvu“.⁴
4. Na ime „Feničan“ ne naletimo v Kolhisu, pač pa ga najdemo v spremenjeni obliki vzhodno od mesta Sinope v pokrajini, ki se je bila nekdanj imenovala Paflagonija. Najbolj pozornost vzbujajoča ljudska skupina tukaj so bili „Feničani“ – v narekovajih, kajti Homer jih ni imenoval Feničani ali Eničani, ampak Eneti.⁵ V trojanski vojni so se ti ljudje borili proti Grkom na strani Trojanov.
5. Vojno opustošenje je bilo veliko, na obeh straneh v Aziji in Evropi. Mnoge dežele so bile skoraj popolnoma uničene. Na tisoče ljudi izmed Grkov, izmed Trojanecv in izmed zaveznikov, na obeh straneh, je bilo pregnanih. Ko je bil trojanski princ Antenor ugotovil, da bo treba s skupino prijateljev zapustiti svojo deželo, so „združili

sile z Eneti, pregnanimi iz Paflagonije in tudi zato, ker so bili v Troji izgubili svojega kralja Pilamena, so bili potrebovali nekoga, ki bi jih bil vodil, potrebovali pa so tudi nekje kraj, kjer bi se mogli naseliti. Prišel je na vrh Jadrana, kjer je pregnal Evganejce, pleme, ki je bilo živelo med Alpami in morjem in z mešanim prebivalstvom Trojanov in Enetov zasedel pokrajino. Kraj, kjer so bili šli na kopno, se bili poimenovali Troja in sosednji okraj Trojanski okraj. To mešano prebivalstvo je postalo znano pod imenom Venetiani⁶ (*angl. Venetians).

6. Toda čemu Venetiani in ne Enetiani ali Feničani? Večina naših ranih in lahko dostopnih virov o zgodovini teh podjetnih ljudi izvira izpod peres učencev, ki so bili pisali v grškem jeziku, ali učencev, katerih izvorna dela so se bila izgubila, ampak so nas dosegla le njihova, v grški jezik prevedena dela. To pa je povzročilo mnogotere težave pri izgovarjavi. Grki so imeli vedno težave, kadar je bilo potrebno prečrkovati tuje ime, saj je imelo mnogo „barbarskih“ jezikov soglasnike, katere grško uho ni premoglo razlikovati. Eden od teh soglasnikov je bil „v“, katerega so Grki prepisovali z „ou“ ali z „w“ (beta), ali kot hrapav pridih (*spiritus asper*), s katerimkoli samoglasnikom, ki se jim je zdel blizek. S tem je bilo ime Fenici ali Veneti, ime ljudstva vzdolž severnega obrežja Male Azije obsojeno, da se pojavlja v grških knjigah kot Oueneti, kot Beneti ali Heneti, to je, Eneti, pri čemer je začetni „e“ izgovorjen kot pridih.

7. In v resnici se ime pojavlja v vseh treh oblikah. Pri Homerji se začetni „e“ izgovarja kot pridih, in zato se izgovarja v romanizirani obliki kot Heneti. Polibij izgovarja ime kot *Ouenetoi* – mi bi rekli Veneti.⁷ Strabon⁸ in Julijan Odpadnik se držita Homerjeve oblike imena.⁹ Pri Prokopiju najdemo ime zapisano kot Beneti.¹⁰ Lidijec Janez omahuje med Heneti in Beneti.¹¹ Vendar piše John Skelton v svojem prevodu *Knjižnice* Diodorja Sukulusa, odločno *Veničani*. Ko govori o načinu, s katerim je bila uvedena abecedna pisava v Grčijo, Skelton pove „da so Grki v svoj splošen jezik uvedli prve črke, ki so bile prišle iz dežele Venitije in so jih zato imenovali Veničanke“ (v izvorniku: „in their common language for- asmoche as their letters proceeded out of the land of Venyce, they call them Venycians”).¹²

Ugotovitev istovetnosti Venetianov s Feničani je moralo narekovati Skeltonu tudi dejstvo, med drugimi, da je bil Argives v času vrhovne oblasti Eteoklesovega sina Laodamasa izgnal Kadmejce, ter so se le-ti bili zatekli k Enheleanom.¹³ Kot smo že videli, je bil Kadmij Feniksov brat. On in njegovi trakijska žena Harmonia sta bila preživela zadnja leta svojega življenja med Enheleani ali pa, morda, med drugimi Trakijci ali ilirskimi ljudmi. Ko sta bila umrla, so ju pokopali v Iliriji. Po Kalimahu so Kolhijci, ki so bili zasledovali Jazona in Medejo, ... „v Ilirskem morju prenehali z veslanjem poleg nagrobnega kamna plavolase Harmonije ter so na onem mestu zgradili majhno mesto, katerega bi bili Grki imenovali, mesto izgnancev“, kar se v njihovem jeziku imenuje Polae¹⁴.¹⁴ Iz Polae (*danes Pulj) do Benetk znaša razdalja 150 milj po zračni črti. Sledi Kolhijcev v tem delu sveta so bili zaznavni tudi na Apsirskih otokih (*Kvarnerski otoki) – danes mestece Osor na otoku Cresu – kjer je bila, po izročilu, Medeja ubila svojega brata Apsyrta, ki jo je bil zasledoval¹⁵.¹⁵ Že prej smo poudarili, da so za Kolhijce, enako kakor za Feničane, verjeli, da so naseljenci iz Egipta. Nadalje je v tej zvezi zanimivo, da Strabon omenja mesto *Vendo*, v deželi Japodov, samo malo severno od Pulja.¹⁶

8. Kot drzni morjeplovci in trgovci, ki so razpolagali s številnimi viri, so Feničani poselili

in vzeli v last tudi druge dežele, med njimi več krajev ob severnoafriškem obrežju. Glavna trgovska postojanka tukaj je bila Kartagina. To mesto je zraslo do tolikšnega vpliva, da je moral Rim zbrati vso svojo moč in nemalo zahrbtnosti in hinavstva, da si ga je bil podvrgel in uničil njegove zgradbe in njegovo prebivalstvo, ki je bilo vajeno trdo delati. Moramo se tudi spomniti, da so bili, ob neki priložnosti, Kartaginci in Makedonci sklenili zavezništvo proti Rimu.¹⁷ Makedonci in Veneti so pripadali k številni družini narodov, katere so navadno označevali s skupnim imenom *Trakijci*. Zavezništvo med Kartagino in Makedonijo je bilo več kakor naključna zgodba, ako vzamemo v presojo dejstvo, da je Hanibal po svojem porazu pri Zami iskal in našel zavetje na dvoru kralja Prusija, ki je bil vladal nad velikim delom trakijske Makedonije in Male Azije. Tudi dejstvo o imenu nam pride v spomin v tej zvezi: Konstantin I. – oče Konstantina Velikega – je klical enega svojih sinov z imenom Hanibalian, to je Mali Hanibal. In drug zanimiv slučaj: marmornato Hanibalovo grobnico si moremo ogledati v bližini Nikomedije, kjer je, kot kaže, Konstantinova družina živela mnogo let. Omembe vredno je tudi izročilo med severnoafriškimi Getuli, da so v sorodu s trakijškimi Geti,¹⁸ posledično torej tudi z Veneti ob jadranskem obrežju.

9. Feničansko ime se oklepa tudi drugih pomembnih mest, kot npr. utrdbe v Cadizu, ob španskem bregu Atlantika. Tukaj se je zgodilo, kakor ve povedati izročilo, da so bili postavili dva bronasta stebra v Herkulovem templu, na katera so bili napisali stroške, ki jih je povzročila gradnja templja.¹⁹ Pravijo, da je bil Pindar, v svojem nepoznanem delu, trdil, da so bile skale na obeh straneh Gibraltarske ožine „stebra“ – najskrajnejši točki, do koder je bil prišel Herkul.²⁰ Ali imamo kakršenkoli razlog, da bi verjeli, da je bila tam zadnja postojanka daleč razprostrtega feničanskega kraljestva? Razdalja med Cadizom in polotokom Finistère v današnji Franciji znaša samo petino razdalje med Cadizom in samo Fenicijo. Z vetrom v hrbet je zmogla feničanska ladja prav gotovo prejadрати od Cadiza do Vannesa v štirih dneh. Pa tudi vzpodbuda za tako pustolovsko pot je bil zares močna, saj prav nasproti ærta Finistère leži Cornwall s svojimi bogatimi rudniki cina (*ali kositra, če Vam je ljubše), dejstvo, katerega bi budne oči natančnih Feničanov komajda mogle prezreti.
10. Bilo je v Vendéeji, kjer se je bil Julij Cezar zaletel v drugo mogočno venetsko skupnost. Zgodilo se pa je, da se ti Venetiani niso bili pripravljene podrediti se Cezarjevi oblasti – in, seveda, plačati dajatev Rimu – zato jih je bilo potrebno naučiti reda. Cezar jih je osvojil, ukazal poklati njihove senatorje in je porinil njihovo deželo v krožnico rimljanske omike.²¹
11. Na zemljevidu, katerega bi narisali po podatkih, ki jih je bil pripravil Plinij Starejši, bi opazili, da je drugod po Evropi še več Feničanov ali Venetianov. Po Pliniju so ti ljudje zasedali znaten del Srednje Evrope, vzdolž reke Visle, prav do kraja, kjer se izliva v Baltsko morje. To področje je bogato z jantarjem, s cenjenim izvoznim blagom, ki je še posebej primerno za pritegovati pozornost trgovcev. Tukaj se nahajajo torej kraji, kjer je bil Plinij našel Vandile, očitno pomanjševalnico imena Vandī ali Vendi, kakor Nemci vse do danes imenujejo slovensko skupnost v Brenaboru (*nem. Brandenburg) in na Saškem.
12. V starinski grščini označuje beseda *phoinikeos* vijoličasto-rdečo barvo, vrsto tunik, kakršne so bili nosili vojaki iz Šparte pod svojimi oklepi. Vijoličasta barva je bila glavni izvozni izdelek v Feniciji in zato smemo domnevati, da ima barva nekaj skupnega s

svojem imenom v grškem jeziku. V kasnejših letih pa je izraz *veneton* (*ima o.i. Benetton s slednjim kaj skupnega?) prišel v rabo kot oznaka za plavo (*ako Vam je ljubše modro) barvo. Janez iz Lidije pojasnjuje, da so nosili Venetiani ob Jadranu narodno nošo, v kateri je prevladovala ta barva.²² Vendar teh podrobnosti na tem mestu ne omenjamo samo zaradi barve same. Med drugim nam pomagajo pojasniti en dogodek, ki se je zgodil med vladanjem Justiniana in je zbegal marsikatero hladnokrvne učenjake. Po Prokopijevem pričevanju vemo, da sta na konjskem dirkališču v Konstantinoplu na dirkah navadno tekmovala dva glavna tekmeča – Plavi (*ali novoslov. modri) (*Veneti*) in Zeleni (*Prasini*) ter da se je vzdušje na obeh straneh enkrat tako segrelo, da je prišlo do spopada. Poklicali so cesarska krdela in, kot končni izid, je na pesku obležalo brez življenja približno 30.000 teles.²³ Zgodba, izpovedana na takšen način je nesmiselna. Nihče, ki je pri zdravem umu ne verjame, da ne more vojska zadušiti enega ravsa, brez da pri tem pobije 30.000 ljudi. Zgodba pridobi drug smisel, ako upoštevamo Venetiani kot ime za ljudstvo. Konstantinopel je bil svetovljansko mesto. Tam so živeli mnogi Venetiani, ki so, brez vsakega dvoma, nosili svoje narodne plave noše. Zlagoma in polagoma je grška manjšina, kadar so govorili o kateremkoli plavem kosu obleke, zanj rekla, da je *venetski*, ne glede na dejstvo, da pozna grški jezik natančno besedo za plavo – *cyanos*. Venetska stran na konjskem dirkališču ni le razkazovala plavih oblek. Družili so se ljudje enakega narodnega porekla. „Zeleni“, na drugi strani, so črpali svojo moč v glavnem iz italiotske skupnosti v Konstantinoplu in izmed svojih prijateljev. Kakor pripovedujejo, je Justinijan navijal za Plave²⁴ to je za Venetiane. To je razumljivo, ako imamo v mislih, da je bil Justinijan Trakijec, sosed takorekoč iz sosednjih vratih poleg hiše Venetianov. Boj na konjskem dirkališču ima kaj malo skupnega s konjsko dirko. Njegov cilj je bil zrušiti Justinijana in ga nadomestiti s Hipatijem, tekmečem, za katerega so pričakovali, da bo v glavnem mestu bolj naklonjen nevenetskemu delu prebivalstva. Tajno geslo zarotnikov je bilo *nika*, odtod ime za ta dogodek – Nikava vstaja. Justinijanovo življenje je bilo na kocki, in misel, da bi „Zeleni“ morda zmagali, neznosna. V teh okoliščinah postane divjanje cesarskih krdel razumljivo.

13. Najbrž ne bo nič narobe, ako omenimo tudi dejstvo, da so imeli Trakijci, od katerih so bili Veneti ena veja, boginjo po imenu *Bendis* (*tudi današnje o.i. Bendiks itn.), katero so bili Grki istovetili z Artemis²⁵ (*boginja zemlje in lune. Zanimiv je izraz *bændima* – trgatev grozdja - pogost posebno na Primorskem. Lahki ga imajo kot *vëndemmia*, tolmačijo ga kot iz lat. VIN-DÈMIA, da je sestavljen iz VÍN-UM, vino, sr. spol in DÈMERE, vzeti, pri čemer je slednje sestavljeno iz de- tj. od in -imeti, litovsko *imti*, pravo prusko *imt*. (Vocabolario etimologico, Melitta, Genova, 1988). Torej je venetski element zopet nespregledljivo navzočen. Vemo pa, da je trgatev vedno poseben čas za vse; torej je misel blizu, da je bila posvečena boginji Bendis ter se imenuje po njej). Žal so naši viri prepričani, da bi si mogli privoščiti sprejemljivo podmeno glede razmerja, ki je morda obstajalo med imenom te boginje in imenom ljudstva *Venedi*. Na nekoliko trdnejših tleh stojimo, ko pridemo do imena Vandali ali *Ouandili*, kakor so jih bili imenovali pisci, ki so bili pisali v grškem jeziku. Za te *Ouandile* se na splošno misli, da so bili germansko plemo. Vendar, v skoraj pozabljenem delu, objavljenem v letu 1601 – ki je bilo kmalu po izidu prevedano – je Mauro Orbini podal besednjak, obsegajoč približno 200 vandalskih besed, od katerih niti ena edina nima germanske

sestave. Nasprotno, vse so še danes v rabi v besednjaku Vendov, ki živijo v okolici Budišina blizu mesta Leipziga (pripomba na koncu).

14. Prepričani smemo biti, da so feničanski (venetianski) raziskovalci, kadar so bili obiskovali oddaljene kraje, kjer bi mogli ustanoviti nove naselbine, pazili predvsem na dvoje: varnost in lahke prometne zveze. Te možnosti se običajno najdejo v širokih rečnih ustjih plovnih rek, ali na prikladnih krajih znotraj zalivov v obliki črke U ob obrežjih. In dejansko se nahaja večina krajev, ki smo jih omenili, na takih položajih. Glavno mesto Kolhijcev, imenovano Sibaris²⁶ se je nahajalo na reki Phasis (dandanes Rioni). Ta reka je bila, po Pliniju Starejšem, plovna za ladje vseh velikosti v dolžini 38,5 milj. V Plinijevih časih jo je prečkalo 120 mostov.²⁷ Benetke najdemo na dnu Jadranskega morja, ki ima obliko črke U. Res je sicer, da je na naših zemljevidih ta U obrnjen na glavo, za kar gre zasluga dogovoru risarjev zemljevidov, ki zahteva, da mora biti sever „zgoraj“. Prepričanje velja, da je bil v starini Veliki kanal v Benetkah struga reke, ki je bila, počasi in zlagoma, naplavila dovolj glena v laguno, da so se oblikovale blatne klopi na katerih stojijo danes Benetke. Obe mesti, Kartagina v Severni Afriki in Cadiz na atlantskem bregu Španije sta bili ustanovljeni na krajih s sijajnim položajem za oboje: za obrambo kakor tudi za obrežno plovbo. Mesto Vannes v Franciji, se nahaja 10 milj stran od odprtega morja na sotočju dveh rek, ki tvorita reko Vannes, ki se izteka v zaprt zaliv Morbihana, približno eno miljo nižje od mesta. Slučajno je ime tega mesta, v bretonskem jeziku *Gwened* (*spomnimo se tudi na žensko o.i. Gwyneth, npr. Gwyneth Paltrow iz filma Titanic, ali iz reklam Interspara). In končno, mesto Szczecin leži 16 milj višje nad izlivom reke Odre v zaliv, ki nosi ime mesta. Delež venetskega prebivalstva v prebivalstvu Szczecina in okoliša nam ni znan, vendar nam je nekaj malega znano o obeh otokih, ki delita zaliv od baltskega morja. Eden od obeh otokov nosi ime Wollin; na njemu se je nahajalo bogato in slavno mesto *Vineta*. Kakor pripoveduje stara bajka, katero nam je čudovito podala Selma Lagerlöf v svoji nagrajeni zgodbi „*Pustolovščine Nilsa Holgersona*“, je Vineto pogoltnilo morje, vendar se enkrat na leto pojavi na površini, v vsem svojem sijaju, za en dan. Kraljevsko mesto, znano tudi po imenu Jumneta, je bilo prizorišče ogorčenih bojov med leti 900 in 1200, med to dobo je bilo uničeno in ponovno zgrajeno nič manj kot 10 krat. Ruševine so izkopavali v letu 1934 in v naslednjih letih, toda najdbe so bile uničene v zadnjem letu II. svetovne vojne (1945).²⁸
15. V luči zgornjega, pritegne ena nekoliko nenavadna misel našo pozornost: ko so bili omikani Feničani posejali svoje naselbine po obrežjih Sredozemskega morja, ob Atlantiku in na Baltskem obrežju, ko so bili gradili svoja pristanišča, ladjedelnice in skladišča na skrbno izbranih položajih, je njihovo ime pričelo označevati te prefinjene naselbine v nasprotju z imeni bolj preprostih skupnosti, ki so se nahajale dalje v notranjosti. Ako to drži, je verjetno neizogibno, da so enako ime različno izgovarjali po raznih delih Evrope – Veničani, Heneti, Veneti, Vendi ali Vandili – odvisno od posebnosti krajevne govorice. Ime se je najbrž širilo v sosrednih krogih v zaledje, ko se je dogajalo, da so bili pričeli sprejemati feničanski način življenja. Naj bo s tem, kakor mara biti, ampak vsa ta imena se pojavljajo kot različice enega izvirnega imena – *Feničani*.

Pripomba

Vandalski besednjak Maura Orbinija je natisnjen na straneh 99 – 102 v knjigi *Il Regno de gli Slavi* (Pesaro, 1601, folio, 473 strani), katero se kmalu po izidu prepovedali. Besednjak, ki je trojezičen vsebuje okoli 200 besed, brez abecednega reda. Ker Orbinijeva knjiga ni bila tiskana v obdobju več kot tri in pol stoletij in je izredno težko priti do nje, se zdi primerno, tukaj podati par besed, katere prikazuje slovar. Izvirnik podaja slovenske in italijanske ustreznice vandalskih besed. dodali smo še angleške ustreznice.

vandalsko	slovensko	italijansko	angleško
stal	stal	sede	chair
baba	baba	ava	grandmother
ptach	ptich	ucello	bird
kobyła	kobyła	cavalla	mare
krug	krug	cerchio	circla
golubo	golub	colombo	pigeon
klicz	kliuc	chiave	key
zumby	zuby	denti	teeth
mlady	mlad	giovane	young

Nenavadna podobnost besed, prikazanih v prvih dveh stolpcih nam priključuje v misli presenetljivo opombo (4) v knjigi XV. 605 Nikiforja Kalista *Historia Ecclesiastica* (P.G., del 147, stolpec 38), ki se glasi „... *sicud et apud Vandalos sive Bohemos, rex Odoacrus, vir fortissimus, Permislatus nominatus*“. Ta opomba, ki kaže, da je od Johannes Langa, prevajalca Kalista iz latinskega jezika, ugotavlja, da je izvirno ime Odoakra Permislatus, očitno popačeno iz imena Berislav, kar je čisto slovensko ime.

Prejeto 31. marca 1971.

Kratice in znamenja

* pripomba prevajalca. o. i. = osebno ime.

æ = polglasnik, ker je bližje glasu a kot e (oče Škrabec, 19. stol.).

Opombe

1. Apollodorus, *The Library*, III.I.1 (Loeb, t. I, p. 301).
2. Diod. Sic., I.29.5 (Loeb, t. I, p. 97).
3. Prav tam, I. 28. 2-3.
4. 11.2.17.
5. Il., 2.851.
6. Livij, i. 1.3.

7. The Histories, II.17.5 (Loeb, t. I I, p. 283)
8. 12.3.8. (Loeb, t. V, p. 381)
9. Peri tôn toû autokratōros praxeôn, 71, (Les belles lettres, Paris, 1936, p. 143).
10. Goth., V. XV. 25. (Loeb, t. III, p. 157).
11. De Mensibus, IV.30.
12. The Bibliotheca Historica of Diodorus Siculus, prev. John Skelton, (Salter & Edwards, ed., London 1956, t. I, p. 321).
13. Hdt., V. 61.
14. Navedeno pri Strabonu, 1.2.39.
15. Strabon, 7.5.5.
16. 7.5.4.
17. Pogodbo med Hannibalom in kraljem Filipom Makedonskim najdemo v Polybiusu, VII. knjiga, 9. (Loeb, t. III, p. 421 - 425).
18. Poročilo Izidore ob Sevilli, v P.L. (Migne), t. 82, stolp. 339, 340.
19. Strabon, 3.5.5.
20. Prav tam.
21. Galska vojna, III.XVI.
22. Prav tam.
23. Pers. XIV. (Loeb, t. I, p. 219-239).
24. Prokopij, Anekdota, VII.
25. Platon, Republika, I.327 in II.354.
26. Diod. Sic., IV. 48.1 (Loeb, t. 2, p. 493).
27. N. H. VI. IV. 3 (Loeb, t. 2, p. 493).
28. K. A. Wilde, Die Bedeutung der Grabung Wollins, 1953, 2. izdaja. Tega dela nisem imel priložnosti videti v izvirniku, G.S.

Naslov izvirnika:

George Sotiroff, Phoenicians, *Venycians, Heneti, Veneti and Wendi*, Anthropological Journal of Canada, Vol. 9, No. 4, 1971, str. 5 - 10. Pisec je bil profesor na Faculté des Lettres, Université Laval, Québec, Qué., Kanada.

Prevedel Eric Tomas de Saint- Maur.